

Padesát let v Slavii

SLAVOMÍR WOLLMAN (PRAHA)

Pracuji v Slavii padesát let a se vši pokorou děkuji, že se to připomíná. Shodou okolností se Slavia stala a zůstává podstatným kusem mého života, ale nejde ovšem o mne jako pamětníka a účastníka. Jde především o osudy jednoho z nejstarších časopisů u nás a také ve světové slavistice, tedy o padesát poválečných ročníků časopisu Slavia.

V Slavii a tím samým v Slovanském ústavu jsem po ukončení univerzitních studií dostal práci na doporučení svého učitele a promotora Karla Krejčího, který byl v té době vědeckým sekretářem nové redakce časopisu. Dostal jsem tak příležitost doučovat se mnohé, co jsem nestihl jako student, a možnost sloužit dobré věci. Byla a je to služba náročná na čas, na zrak i na tuhnoucí záda (o nervech nemluvě), přece však uspokojující, protože časopis po celou tu dobu a často navzdory okolnostem vychází.

Co to obnáší, ukazují čísla: více než 25 tisíc tiskových stran, tj. přes 50 tisíc normostran rukopisů (kromě příspěvků nepřijatých), 15 živých jazyků a navíc jazyky klasické, 40 redakčních operací za rok a snad 2 tisíce redakčních úterků za půlstoletí. Ty schůzky u šálku kávy byly ovšem také příležitostmi k diskusím a k výměně informací a v drsných dobách i navazujícími důvěrnými setkáními přátel a kolegů, kde každý mluvil naprosto otevřeně a nikdo za celou tu dobu nebyl vzrazen.

Poválečná éra Slavie začala dvojčíslem k počtě jejího spoluzakladatele **Matyáše Murka**, které bylo v rukopisech připraveno od r. 1941, a dvojčíslem z nového poválečného materiálu, jež po krátkém redakčním prohlášení uváděla programová stať nových redaktorů Naše pojetí slovanské filologie a její dnešní úkoly a jež tento obor definovala jako srovnávací studium jazyka a slovesnosti – na rozdíl od širokého a méně jasného pojetí jagičovského. Tato koncepce, zdůrazňující zvláště také společné disciplíny – poetiku a stylistiku, dala časopisu pevnější hranice a tvar a byla po celou následující dobu dodržována a nejednou hájena. Poprvé hned na zrežimovaném zasedání pražské katedry slavistiky počátkem 50. let, kdy redakce čelila obviněním ze smrtelných hříchů buržoazního komparativismu, formalismu a dokonce i z toho, že se přihlásila ke kritice Marrova nového

učení. Později byl časopis obviňován z toho, že prý neposkytuje dosti místa pracovníkům vydávajícího ústavu, že není ochoten se rozšířit o historické, etnografické a jiné obory a vzít do redakce jejich představitele, ovšemže vysoce oficiální. V první polovině 60. let vypracovala nomenklaturní místa bezohledný návrh časopis zrušit, redakci rozpustit (doslova tak!) a z ušetřeného papíru a peněz zřídit nový časopis pro studium dějin světové socialistické soustavy. V průběhu času se objevovaly i jiné tlaky, zejména při cyklických prověrkách struktury periodického tisku. Jednou měla být existence Slavie argumentem proti založení dalšího slavistického periodika Slavica Slovaca, podruhé k jeho zrušení jako nadbytečného; v obou případech vystoupila redakce Slavie jako jeho rozhodný obhájce.

V uplynulých padesáti letech Slavia systematicky pěstovala palcoslavistiku, dialektologii, etymologii, studium spisovných jazyků, teorii a praxi literární komparistiky, dějiny slavistiky, reflektovala všechny poválečné slavistické kongresy a pozoruhodnou část specializovaných symposií. V druhé polovině 80. let přikročila k uveřejňování velkých tematických bloků, které pak vydávala současně jako suplementa ve zvláštních svazcích. Počet suplement dosáhl mezitím desítky. Jsou mezi nimi tyto tituly: *Moderna ve slovanských literaturách*, *Historická poetika slovanských literatur*, *Slovanský a středoevropský literární kontext*, *Myty narodowe w literaturach slowiańskich*, *Paleoslovenica – Památce J. Kurze*, *Philologia slavica in honorem F. V. Mareš septuagenarii*, *Česká slavistika 1993 a 1998*, *Aktuální otázky slavistiky a Šafaříkův vědecký odkaz*. V letošním roce 1999 vyšlo suplementum *Konfrontační studium inovačních procesů ve slovanských jazycích*, v tisku je rozsáhlý svazek k sedmdesátému výročí od zahájení činnosti Slovanského ústavu s velkou bibliografií knižních prací jeho členů a spolupracovníků. Na sklonku tohoto roku, jímž je datován náš šedesátýosmý ročník, začíná také práce na indexu sedmdesáti ročníků Slavie, který vyjde rovněž v podobě suplementa, až se naplní čas, a který zahrne také údaje z Indexu prvních třiceti ročníků, dnes už dávno vyprodaného.

Naše pojetí slovanské filologie, jak své teze v ročníku 18 (1947–1948) nazvali tehdejší noví redaktoři Slavie, nebylo ovšem dogmatickým učním, a snad i proto ani po padesáti letech nezastaralo. Srovnávací genetické studium jazykových, jazykověliterárních a slovesných struktur slovanských jako součásti širších struktur evropských a světových je dodnes produktivní koncepcí, jejíž životnost prokazují příspěvky a celé soubory příspěvků v Slavii, zmíněné soubory referátů našich slavistů k mezinárodním slavistickým kongresům a konec konců i problematika těchto sjezdů a četných speciálnějších symposií.